

Fæstegods til Selveiendom. Lovforslaget, saaledes som det foreligger, tvinger jo ikke en eneste Lehnbesidder eller Fideicommissgodsbesidder til at blive Eier, langt mindre til at sælge Bøndergods. De Fideicommissbesiddere, som mene, at det er rettest, eller at der kan være en Tilfredsstillelse ved at sidde hen og være Jordrot med en stor Fæstegodsbesiddelse — alle disse Fideicommissnydere kunne, om dette Lovforslag end bliver til Lov, blive siddende; de behøve ikke paa Grund af dette Lovforslag, om det bliver til Lov, at sælge en eneste Eiendom. Jeg har tidligere idag bemærket, hvorledes jeg derimod mener, at Lovforslaget vil være til Hinder for Fæstegodssets Dvergang til Selveiendom. Jeg vil, til hvad jeg dengang sagde — jeg haaber, at ogsaa denne Bemærkning vil findes paalidelig af det ærede Medlem for Thisted Amts 2den Valgkreds (Klein) — føie, at der er mange Fæstere, som ville købe deres Gaarde, men som ikke ere istand dertil, fordi de ikke kunne skaffe de fornødne Pengemidler, og jeg tilføier, at saadanne Banffeligheder for Kjøb netop faktisk vise sig mere paa de frie Godsfer end paa Fideicommissgodser. Nu er det min Mening, at en Forandring af Fideicommissgodser til frie Godsfer netop vil føre dertil, at der vil blive Fæstere, som ikke kunne købe, fordi de ikke paa frie Godsfer ere istand til at faae den Assistance med Kjøbesummernes Henstaaen, som de faae paa fideicommissariske Godsfer. Der var en Tid, og den ligger ikke saa langt tilbage — det var i Aarene 1830—1848 — da folgte den danske Statskasse, navnlig i Nylland, flere Hovedgaarde, hvortil der var Bøndergods. Disse Gaarde faldt i Hænderne paa Speculanter, som forstod Traffiken, nemlig at sælge Fæstegodsset til Bønderne og tjene saa Meget, at de havde Hovedgaardene og en Slump Tiender og Kirker i Dveskud. Det skulde slet ikke undre mig, om en Lov, som den foreliggende førte til, at Speculanterne kastede sig over Godsferne og satte sig i Besiddelse baade af Hovedgaardene og det tilhørende Bøndergods, og da ved Hjælp af opskruede Priser for Fæstegodsset, som jo ved Fæsteledighed kunde sælges af dem, til hvem det skulde være, bleve i Stand til at tjene

antagelige Summer, naturligtvis paa Fæsternes Besøftning, det vil sige ved at udelukke deres Familie fra at beholde Gaardene; men jeg vil gjentage, hvad der jo ofte før er sagt, at det er et af Hovedsynspunkterne i Fæstefagen at bevare Fæstestederne for de nuværende Fæstere og deres Efterkommere — den nuværende Fæstebondestand — og denne Sætnings Gjennemførelse troer jeg, man modarbejder ved saadanne Lovforslag som det foreliggende. — Der er endvidere sagt, dog ikke af det ærede Medlem for Maribo Amts 2den Valgkreds, men af en anden Daler, at det vilde være gavnligt at afflasse de store Gods-eiere, og derfor kunde man maaffee bringe Noget ud af denne Lov. Men dersom man tager Loven, som den foreligger, vil der jo ved den ikke blive afflasket en eneste Godseier, tværtimod vil Lovforslagets Virkning rimeligtvis blive, at der bliver flere Godseiere; thi Lovforslaget gaaer jo ud paa at faae iværksat en Deling af de store Godsfer; der tales jo om at sælge deres Hovedgaarde enkeltvis og altsaa faae flere Godseiere ud af den Besiddelse, som nu kun een Godseier har. Jeg seer derfor ikke, hvorledes de Herrer, som troe, at Godseiernes Afflasselse kan føres igjennem, have forstaaet dette Lovforslag. Der maa vistnok gjøres en betydelig Forandring deri, for at denne skal finde Sted.

Justitsministeren: Jeg antager ikke, at det efter den Forhandling, der har fundet Sted, kan være nødvendigt for mig paa denne Tid at gaae nærmere ind paa de Grunde, hvorfor jeg fremdeles i ethvert Tilfælde maa ansæe det foreliggende Lovforslag for uskiftet til at danne Grundlaget for en Gjennemførelse af Grundlovens § 93. Ere de Herrer Forslagsstillere ikke ved Forhandlingen idag naaede til denne Dverbevisning, vilde de vistnok senere ad den praktiske Vej komme dertil. Jeg antager heller ikke, at jeg nærmere behøver at begrunde, hvad jeg tidligere idag har tilladt mig at ansæe, at det naturligtvis er Regjeringens Opgave — ikke dens „Eneret“; thi dette har jeg ikke sagt — at tage Initiativet til de Foranstaltninger, der ere nødvendige for at gennemføre Grundlovens Løfte-